

Γι' αὐτὸ τὸ κυριώτερο μέσο τῶν ἀναρχικῶν εἶναι νὰ διαδώσουν τὶς ἰδέες τους μὲ βιβλία, ἐφημερίδες καὶ ἐλεύθερα σχολεῖα. Ὁ Ferrer σὲ πολλὰ μέρη τῆς Ἰσπανίας εἶχε ἰδρύσει τέτοια σχολεῖα, καὶ ἐπίσης στὴν Ἑλβετία ὑπάρχουν μερικά. Μὲ τὴν καθαρὴ πνευματικὴ αὐτὴ προπαγάντα θέλουν νὰ ἀποδείξουν στὸ λαό, ὅτι ἡ ἐξουσία κάθε μορφῆς, πολιτικῆς, ἐκκλησιαστικῆς καὶ οἰκονομικῆς, ἐφτιάχτηκε ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ οἱ ἴδιοι οἱ ἀνθρώποι μποροῦν, φτάνει νὰ θέλουν, νὰ καταργήσουν τὶς διαφορὰς αὐτῆς ἐξουσίας. Ἡ φύση, κατὰ τοὺς ἀναρχικοὺς πῶς δὲν παραδέχονται καμιά ὑπερφυσικὴ δύναμη, δὲν ἔχει ἐξουσία, ἀλλὰ μονάχα τάξη, καὶ γι' αὐτὸ τὸ ἀνθρώπινο γένος πῶς εἶναι προῖον τῆς φύσης, δὲ χρειάζεται καμιά ἐξουσία, τοῦ φτάνει ἡ τάξη πῶς θὰ βρῆ στὴν ἀναρχικὴ κοινωνία πῶς τέλεια παρὰ σὴ σημερινή.

Ἐνα ἄλλο μᾶλλον ἀρνητικὸ μέσο γιὰ τὴν πραγματοποίησιν τῶν ἰδεῶν τοῦ ἀναρχισμοῦ εἶναι ἡ ἀποχή τῶν ὀπαδῶν τῆς ἀναρχικῆς θεωρίας ἀπὸ τὴν πολιτικὴν, καὶ σ' αὐτὸ προπάντων διαφέρουν ἀπὸ τοὺς σοσιαλιστῆς, μὲ τοὺς ὁποίους σὲ τόσα ζητήματα συμφωνοῦν. Οἱ ἀναρχικοὶ εἶναι «ἀντικοινοβουλευτικοί» (Antiparlamentarismus). Νομίζουν ὅτι οἱ Βουλῆς μὲ τὸσους ἐργατικὸς ἀντιπροσώπους δὲν ὠφέλησαν σὲ πολλὰ πράγματα τὴν ἀνθρωπότητα. Τὸ μεγαλύτερό τῆς μέρος στενάζει ἀκόμα κάτω ἀπ' τὴ βρρεῖα πυγμὴ τῆς κεφαλαιοκρατίας. Ἡ φτώχεια, ἡ ἀμάθεια καὶ ἡ δεισιδαιμονία σὲ ὅλα τὰ κράτη τοῦ κόσμου δὲ λιγότεψαν πολὺ μὲ ὅλη τὴν ἐργατικὴ νομοθεσία τῶν τελευταίων χρόνων. Τί ἔκαναν λοιπὸν τόσοι σοσιαλιστῆς πῶς κάθονται μέσα σὲ τὶς Βουλῆς σχεδὸν ὅλων τῶν κρατῶν, ἴσα μὲ σήμερα; ρωτᾶνε οἱ ἀναρχικοί. Ἡ ἀποτυχία αὐτῆ τῶν σοσιαλιστῶν βουλευτῶν σὲ θετικὰ ἔργα εἶναι ὁ πρῶτος λόγος, πῶς οἱ ἀναρχικοὶ κηρύχονται γιὰ τὴ λεγόμενὴ «ἄμεση δράσις» (die direktektion). Μὲ τὴ γενικὴν ἀπεργία, μὲ τὸν ἀντιμιλιταρισμὸ καὶ μὲ τὸ σαμποτάζ (καταστροφὴ τῶν μέσων τῆς παραγωγῆς, πῶς βρίσκονται σὲ χέρια τῶν κεφαλαιοκρατῶν) νομίζουν ὅτι θὰ μπορέσουν νὰ φτάσουν πῶς γλήγορα στὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἰδανικοῦ τους, τῆς μεταβολῆς τῆς σημερινῆς κεφαλαιοκρατικῆς κυριαρχικῆς κοινωνίας σὲ μιὰ «κοινωνιστικὴ ἀναρχική».

A. STEINMETZ

ΟΙ ΚΛΗΡΙΚΟΙ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

Φίλε κ. Ταγκόπουλε,

Σχετικῶς μὲ ὅσα σωστὰ καὶ λογικὰ γραφτήκανε στὸν προχτεσινὸ «Νουμά» γιὰ τοὺς δυὸ ἱεράρχες πῶς πῆγαν στὴν παράστασι τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου, σὰς στέλνω σήμερα δυὸ-τρεις γραμμῆς γιὰ νὰ ἰδῆτε πῶς σκεφτόντουσαν ἄλλοτε οἱ ἱεράρχες μας πῶς δὲν καρφονόντουσαν ἀπάνου σὲ τὶς διατάξεις τῶν διαφόρων Συνόδων, οἱ ὁποῖες εἶχαν τὸ λόγο τους τὸν καιρὸ πῶς γραφόντουσαν, ἀλλ' ἔπαψαν τὸ κατόπι νὰ ἔχουν σημασία.

Ἡ Φιλικὴ Ἑταιρία πολὺ πρὶν γίνῃ ἡ Μεγάλῃ Ἐπανάστασι, μέσα σὲ ἄλλα πῶς ἐσκέφθη γιὰ νὰ μεταδώσῃ τὸν ἐνθουσιασμὸ σὲ τοὺς σκλάβους Ἕλληνας, ἀποφάσισε νὰ κάνη σὲ Βλαχία καὶ θέατρο, γιὰ τὸ μέσον αὐτὸ ἐνόμιζε πῶς μποροῦσε νὰ κάνη πολλὰ πράγματα, ὅπως καὶ πραγματικῶς ἔκανε. Γιὰ νὰ ἐπισημοποιήσῃ τὸ θέατρο αὐτὸ ἡ Φιλικὴ Ἑταιρία ἔπεισε τὸν τότες ἡγεμόνα Σοῦτσο νὰ διορίσῃ καὶ μιὰν ἐπιτροπὴν ἡ ὁποία νὰ φροντίζῃ γιὰ τὰ καθέκαστα. Μέσα σὲ ἄλλα μέλη τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς ἔφερετε καὶ ποιὸν ἄλλον ὑπέδειξε; Τὸν ἐπίσκοπο Βουζαίου Κωστάντη, ὁ ὁποῖος ὄχι μόνον ἐδέχτηκε ν' ἀνακατευθῇ εἰς τὰ πράγματα τοῦ θεάτρου μὲ ὅλας τὰς ἀπαγορεύσεις τῶν Συνόδων, ἀλλ' ἔλαβε καὶ πολὺ ἐνεργὸν μέρος εἰς αὐτά, καὶ τὸ φτωχικὸ ἐκεῖνο θέατρο ἔδωσε τοὺς καρπούς πῶς καθένας ἐπερίμεν' ἀπ' αὐτὸ, γιὰ τὸ ἀπὸ τοὺς θεατᾶς καὶ τοὺς ἠθοποιούς τοῦ θεάτρου ἐκεῖνου ἐσχηματίσθηκε ὁ Ἱερὸς Λόγος πῶς τόσο δοξάστηκε σὲ Δραγατσάνι.

Καὶ γιὰ νὰ τελειώνω, σοῦ σημειῶνω γιὰ τὴν ἱστορία ὅτι οἱ προχτεσῖνοι ἱεράρχες πῶς πῆγαν σὲ Βασιλικὸ θέατρο δὲν ἦσαν οἱ πρῶτοι πῶς ἔκαναν αὐτὸ τὸ **σάλτο-μορτάλε!**

Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1836 σὲ τὸ πρῶτο θέατρο τῆς Ἀθήνας πῶς εἶταν ἐκεῖ πῶς εἶναι σήμερα ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα, σὲ μιὰ παράστασι τῆς «Πολυξένης» τοῦ Νερουλοῦ παρευρέθησαν καὶ τρεῖς-τέσσαρες παππάδες. Γι' αὐτοὺς τοὺς ἱεροσόλους μιὰ ἐφημερίδα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἔγραψε τ' ἀκόλουθα: «Κατὰ τὴν παράστασιν ταύτην ἐξανολίζαμεν εἰς ἓν τῶν θεωρητηρίων καὶ ἱερεῖς τῶν ἡμετέρων, τρεῖς ἢ τέσσαρας, καὶ τοῦτο μάλιστα μᾶς ἐφάνη τὸ θεατρικώτατον τῶν ἐπεισοδίων». Βλέπεις ὅτι ὁ σοφὸς κριτικὸς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εὗρισκε τὸ πρᾶγμα **θεατρικώτατο!**

Μὲ ἀγάπη

N. I. ΛΑΣΚΑΡΗΣ